

ALLAH BİZE YAKIN VE HER DAİM BİZİMLE BERABERDİR¹

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿186﴾

“Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok)yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler.”²

İnsan, Allah’a yakın olması ve Rabbini hatırından çıkarmaması gerekirken, bazen şeytanın aldatması neticesinde Rabbi ile arasına duvarlar girer, ümitsizliğe kapılır, Rabbinin huzuruna varmaya, O’na el açıp yalvarmaya yüzünün olmadığını düşünür. Rabbinin artık onu affetmeyeceğini ve dualarına cevap vermeyeceğini düşünür. Bu, ne kadar da yanlış bir düşüncüdür! Hâlbuki Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿85﴾

“Biz ise ona (ölüm hâlindeki insana) sizden daha yakınız.”³

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

“Allah, kişi ile kalbi arasına girer.”⁴

Kulluğa sığmayan davranışlarına rağmen, Rabbimiz yine kulunun dönüşünü bekliyor. O’na yakın olmak, O’na dost olmak için araya bir aracı sokmaya gerek yok. Yeter ki gönülden arzu edilsin ve niyetler samimi olsun. Rabbine direk ulaşamayacağını, bunun için illa da aracıya gerek olduğunu söylemek, Allah ile kulları arasına set çekmektir. “Nasıl ki devlet başkanının huzuruna çıkmak için randevu alabilecek aracıya ihtiyaç varsa, aciz ve günahkâr bir kulun da Allah’a ulaşması için bir Allah dostuna ihtiyacı var” gibi bir mantıkla hareket etmek son derece yanlıştır. Bütün bunları yüce Allah reddediyor ve kullarına “yakınım” buyuruyor.

İslam inancı, “aracı olmadan Allah’a ulaşamaz” gibi mesnetsiz bir görüşü kabul etmez. Yüce Allah’a dua eden kişi, duasının kabul edilmesi için acele etmeden ve O’nun kendine çok yakın olduğu bilinciyle dua etmelidir. Allah onların dualarını kabul edeceği en uygun zamanı onlardan iyi bilir. En önemli hususlardan birisi sağır birine işittirir gibi dua edilmemelidir.

Ebû Musâ (r.a) anlatıyor: “Peygamber (s.a.s) ile bir seferde idik. Tepeye çıkınca yüksek sesle tekbir getirmeye başladık. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s);

¹ Bu konu, Ömer ÖNEN, Dr. Yaşar YİĞİT ve Mehmet KAPUKAYA’nın “Kur’an’dan Öğütler” adlı kitaptaki yazılarından derlenerek hazırlanmıştır.

² Bakara, 2/186.

³ Vâkıa, 56/85.

⁴ Enfâl, 8/24.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْزُقُوا عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمًّا وَلَا غَائِبًا

“Ey insanlar! Nefislerinize karşı merhametli olun. Zira sizler, sağır veya gaip birisine dua etmiyorsunuz”⁵ buyurdu.

Bazen kul sözle değil, hâliyle kendini Allah’a arz eder, bu durum ihlas derecesine göre, bazen dualardan çok daha etkili olur.

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿55﴾

“Rabbimize alçak gönüllüce ve için için dua edin. Çünkü O, haddi aşanları sevmez.”⁶

Bu konuda Merhum Hamdi Yazır şunları söylemektedir:

“ ‘Ben yakınım’ buyurulup ‘kullarım bana yakındır’ buyurulmaması da gayet anlamlıdır. Çünkü kul, varlığı mümkün olduğundan, kul olması yönüyle yokluğun merkezinde ve faniliğin en aşağı noktasındadır. Bunun Hak Teâlâ’ya bizzat yaklaşması mümkün değildir. Bu bakımdan yakınlık kul tarafından değil, Allah tarafından. Dua eden kimsenin gönlü, Allah’tan başkasıyla meşgul olduğu müddetçe gerçekten dua etmiş olmaz. Allah’tan başka şeylerin hepsinden uzak olduğu vakit de Hakk’ın birliğinin marifetine dalar. Bu makamda kaldıkça kendi hakkını düşünme ve insanlık nasibini talepten kaçınır, bütün vasıtalar kaldırılır ve o zaman Allah’ın yakınlığı hâsıl olur. Çünkü kul, kendi arzusuna yönelik olduğu sürece Allah’a yaklaşamaz, o arzu engelleyici bir vasıta olur. Bu kaldırıldığı zaman ise; ‘Ben işimi Allah’a bırakıyorum. Şüphesiz ki Allah kullarını görür.’⁷ âyetindeki havale, tam bir samimiyetle ortaya çıkmış bulunur. Göz, Hakk’ın gözü olarak görür; kulak, Hakk’ın kulağı olarak işitir; kalp Hakk’ın aynası olarak bilir, duyar, ister. O zaman milyonlarca sebeplerin, asırlarca zamanların yapamadığı şeyler, Allah’ın dilemesi hükmüyle, ‘ol’ demekle oluverir.”⁸

Şu ayeti kerime de Rabbimizin sürekli bizimle beraber olduğunu ifade etmesi açısından son derece mühimdir:

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ

بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

“...Yere gireni, ondan çıkanı, gökten ineni, oraya yükseleni bilir. Nerede olsanız, O sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir.”⁹

Allah, her zaman ve her yerde kulu ile beraberdir. Onun yanında ve yakınındadır. Çünkü bütün zaman ve mekânlar, yer ve gök O’nundur. O’nun bulunmadığı hiçbir yer yoktur. Yüce Allah her yerde bizimle beraberdir. Nereye

⁵Buhârî, Daavât, 50.

⁶A’raf, 7/55.

⁷Çâfir, 40/44.

⁸YAZIR, Elmalılı Hamdi, *Hak Dini Kur’an Dili*, II/11.

⁹Hadîd, 57/4.

gidersek gidelim, O bizi görür, işitir, duamızı duyar ve bize cevap verir. Adını andığımızda bizi bilir. Biz de O’nu biliriz. Her an Allah ile beraber olmanın mutluluğunu yaşarız. O’nun adıyla girdiğimiz yerde bir korkumuz olmaz. O’nun izniyle girdikten, adını andıktan ve koyduğu kurallara uyduktan sonra her yerde, kendimizi güven içinde ve evimizdeymiş gibi hissederiz. Bu durum, bizi O’na biraz daha yaklaştırmış ve sevdirmiş olur. Bunun belirtisini de, kendi içimizde bir huzur ve mutluluk şeklinde duyarız.

Kâinattaki bütün varlıklar, Allah’ın varlığını, birliğini, büyüklüğünü anlatan bir kitap gibidir. İnsan, bu kitabı dikkatlice okursa Allah’ı her yerde bulur. O’nun kudretini, azamet ve yüceliğini anlar. O, her yerde isim ve sıfatlarıyla güç ve kuvvetiyle hâzır ve nâzırdır. İmanın en mükemmeli, nerede olursak olalım, Allah’ın bizimle beraber olduğunu bilmemizdir. Hiçbir şey O’nun bilgisinin dışında değildir.

Nereye gidersek gidelim belki insanlardan gizlenebiliriz. Ama Allah’tan gizlenecek, O’na gizli kalacak hiçbir yer yoktur. O, her şeyi görür, duyar ve bilir. Çünkü O her an bizimledir. İnsan, nerede ne söylerse söylesin Allah konuşulmuş duyar. Kur’an’da:

مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا

“Üç kişi gizlice konuşmaz ki dördüncüleri O, olmasın. Beş kişi gizlice konuşmaz ki altıncıları O, olmasın. Bundan daha az yahut daha çok da olsalar, nerede olurlarsa olsunlar O, mutlaka onlarla beraberdir.”¹⁰ diye buyurulmaktadır.

Allah her şeye şahittir. Bu şahitlik, kullarının davranışlarını görmesi, bilmesi ve sözlerini duyması demektir. Allah her yaptığımızdan ve hatta yapacaklarımızdan da haberdardır. İşte bu yakınlığı her an hissedebilmek ne kadar güzel bir duygu ve düşüncedir. Böylesi güzel düşünceye sahip mümin, büyük bir bahtiyarlığa kavuşmuş demektir. Yüce Allah’ın kendisini gördüğünü, bildiğini ve her an yanında olduğunu bilen bir mümin, Allah’ın hoşuna gitmeyeceği hiçbir işi yapamaz. Böyle insanlardan oluşan toplumda huzur ve mutluluk olur. Allah’ın kendisiyle beraber olduğu, bütün hâl ve hareketlerinde onu gözetlediğine dair taşıdığı inanç, kulu kötülük işlemekten alıkoyar. Çünkü bu şuur onun vicdanının derinliklerinde kök salmıştır. O bilir ki, zatını görmese de, sesini duymasa da her zaman Allah ile beraberdir.

Kulun, bütün hâllerini Allah’ın bildiği şuuruна sahip olması, hareketlerinden haberdar olduğunu bilmesi, her zaman kendini kontrol altında bulundurması demektir. Allah’ın bizim ile beraber olması, bir insan ile beraber olması gibi değildir. O zaman Allah, yaratılanlara benzetilmiş olur. İnsanın en temel meselesi Rabbini bilmek, O’nu bulmaktır. Allah insanı bunun için yaratmıştır. Var oluş sırrı budur. Allah ile birliktelik şuuru ve O’nun bize yakın olduğu bilinci; hiçbir davranışımızın O’na gizli olmadığını gösterir. Allah’ın bizimle beraber olması demek; nerede olursanız olun O sizinle beraberdir, size şah damarınızdan daha yakındır, dua ettiğinizde duanıza cevap verir, sizin tutan eliniz, yürüyen ayağınız, gören gözünüz olur, demektir.

¹⁰Mücâdele, 58/7.

Burada yeri gelmişken Allah'ın şah damarından daha yakın olması meselesine değinmek istiyoruz. Kur'an'da:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَلْمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

“And olsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şahdamarından daha yakınız.”¹¹ diye buyrulmaktadır. Bundan kasıt nedir?

“Yakın” ve “uzak” ifadelerini duyduğumuzda, hemen hepimizin belleğinde onlarla ilgili bir anlam canlanır. Bu tür ifadeler çoğunlukla zaman ve mekânla ilgili kavramlar olarak zihin dünyamızı meşgul eder. Maddî olan ve bir mekânda yer tutan varlıklar, birbirlerine göre yakında veya uzakta bulunurlar. Masanın bize uzaklığı, yakınlığı gibi... Oysa insan zihninin tasavvur edebileceği her türlü madde ve mekândan münezze olan yüce Rabbimiz, yarattığı varlıklara “habl-i verid/şahdamarından” benzetmesiyle kendi nefislerinden daha yakın olduğunu ifade etmektedir. Habl-i verid; insanın beynine kan taşıyan ve hayati önem taşıyan ana damarlardır. Onların işlevsiz hâle gelmesi hâlinde, beyin fonksiyonlarını tamamen kaybeder, hayat durur. Tabii ki bu mesaj, yakınlığın odağındaki varlık olan insanadır. Bu itibarla habl-i veridsiz yaşayamayan insanın, kendisini uzak hissettiği Rahman'dan yoksun olarak yaşaması da düşünülemez. Aynı şekilde, geçmiş ve gelecek gibi kavramlara yüklediğimiz anlamlarla ifade ettiğimiz zamandan da münezze olan Rabbimiz, her bir varlığa onun nefisinden daha yakındır. Bu itibarla yakın ve uzak kavramları, maddi ve manevi yönden bakış açımızın oturduğu zemin eve algı gücümüze göre farklı anlamlar ifade etmektedir. Görülen o ki, Rahman ve Rahim olan Allah'ın, yarattıklarına yakınlığı ve mahlûkatın ondan uzaklığı, zaman ve mekân ölçüleriyle izah edilemez. Ayette yer alan “yakın olma”, mesafe ve mekânla bir ilgi kurulduğunda bizleri yaratan yüce Rabbimiz ile ilintilendirilmesi imkânsızdır.

Allah'ın kuluna, onun hayatiyetinde çok önemli bir görevi yerine getiren şahdamarından daha yakın oluşu, şüphesiz onun her türlü ihtiyaçlarını bizzat görmesi, hücrelerindeki her türlü icraatı kudret ve ilmiyle yapması, insana kendi nefisinden daha merhametli olması gibi manalar taşır. Kulun Allah'a yaklaşması ise, onun razı olduğu bir kul olma vadisinde attığı adımlarla yakından ilgilidir. Şüphesiz imanımızdaki güç, amelimizdeki ihlas ve samimiyet, bizleri Mevlamıza yakınlaştıran temel vasitalardır.

İnancımıza göre bizleri yoktan var eden yüce Rabbimiz, gizli-açık her türlü duygu ve eylemimizden haberdardır. O, bizim kalbimizin derinliklerinde, dua ve niyaz, sevgi ve nefret, kin ve haset adına gizlediklerimizi de açığa vurduğumuzu da çok iyi işitendir, bilendir. Varlıkta ve darlıkta, sevinçte ve kederde, gece ve gündüzde O'na yönelişimizden haberdardır. Açık bir ifadeyle O (c.c) , bizi bizden iyi bilendir, bize bizden yakındır. O, Alîmdir, Basîrdir, Semîdir. Nitekim gönül dostu büyük âşık Yunus Emre;

“Sensin bize bizden yakın

Görünmezsün hicap nedir?” dizeleriyle, Rabbimizin bu yakınlığını dile getirmektedir.

Sonuç olarak ifade etmek gerekirse, insan aciz bir varlıktır. O zaman kendinin çok güçlü ve kudretli olduğunu düşünür. Ancak hayatında karşılaştığı çoğu olay onun

¹¹Kâf, 50/16.

o kadar da güçlü bir varlık olmadığı hissini adeta ona haykırır ve ona “sen muhtaç, aciz, sınırlı gücü ve kudreti olan bir varlıksın” der. İşte bu noktada insan kendisine her dem yakın olan bir varlığa inanma, ona yönelme ihtiyacı duyar. Kalabalıkların yalnızlığında, karanlıkların derinliğinde, çaresizliğin insanı mahkûm ettiği anlarda, gönlün ve zihnin açmazlarında, Rabbe dayanmaya, ona güvenmeye, kendini onun yanında hissetmeye muhtaç olur. İşte O Yaratıcı, insanı yalnız bırakmadığını, ona ondan daha yakın olduğunu bildiriyor. Bizler de bu inanç ve düşünceyle, asla yalnız olmadığımızı unutmayalım. Zira Rabbimiz bize şah damarımızdan daha yakındır.